

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

за результатами соціологічного дослідження

**«ОЦІНЮВАННЯ СВОГО НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬОЮ (ПРОФЕСІЙНОЮ) ПРОГРАМОЮ
(«ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА»)»**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСПОНДЕНТІВ/-ОК

Соціологічне дослідження «Оцінювання свого навчання за освітньою (професійною) програмою («Лабораторна діагностика»)» було проведено у грудні 2020-го – січні 2021-го року.

Дослідження включало такі етапи:

- розробку інструментарію (грудень 2020),
- польовий етап (збір даних) (грудень 2020 – січень 2021),
- аналіз даних (січень 2021),
- підготовку підсумкового аналітичного ілюстрованого звіту (січень 2021).

У дослідженні застосовувалася методика напівстандартизованого онлайн-опитування (форма складалася з 31 запитання). Опитування відбувалося на анонімній основі. Вибіркова сукупність як така не формувалася: посилання на електронну форму було розіслано через корпоративну пошту усім здобувачам освіти, які навчаються в рамках освітньої програми «Лабораторна діагностика» (ОКР «Бакалавр»).

У підсумку в дослідженні взяло участь 86 респондентів/-ок. Розподіл за роками навчання: 1-й курс – опитано 29 осіб (що склало 33,8 % від загальної кількості опитаних), 2-й курс – 23 особи (26,7 %), 3-й курс – 24 (27,9 %), 4-й курс – 10 (11,6 %).

Отримані в ході опитування дані представлені візуально за допомогою 11 діаграм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Перші питання опитування спрямовані на визначення рівня задоволеності студентів/-ок від вибору для навчання університету (ХНМУ), певної освітньої програми («Лабораторна діагностика») та задоволення від роботи кафедр університету (рис. 1). Задоволених вибором університету та освітньою програмою (повністю або радше задоволених) виявився близький

відсоток (61,6 % та 65,1 % відповідно). Рівень задоволеності роботою кафедр також досить високий (57 %).

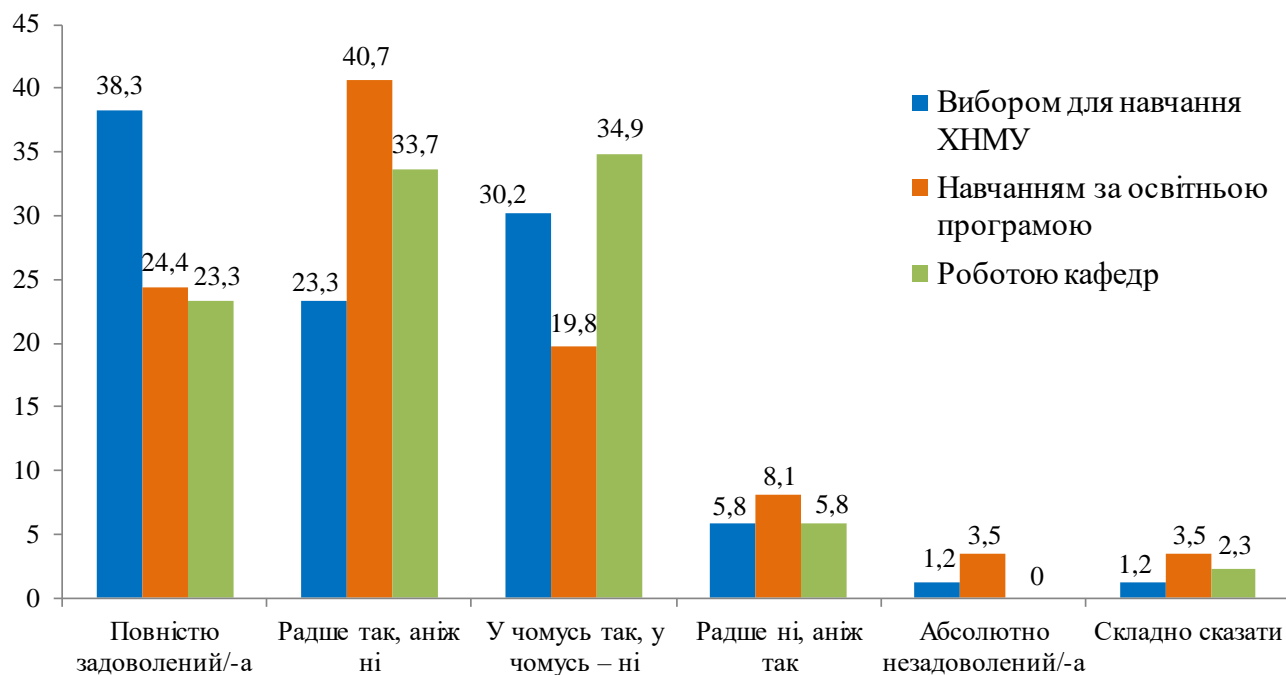

Рис. 1. Задоволеність вибором для навчанням ХНМУ, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр (%)

Майже для половини опитаних (48,8 %) очікування від ХНМУ повністю співпали з реальністю або радше співпали. Студентів/-ок, очікування яких абсолютно не співпали чи радше не співпали, виявилось тільки 10,5 %. Респондентів/-ок, що обрали варіант відповіді «У чомусь так, у чомусь – ні» було 39,5 %, не змогли відповісти на питання 1,2 % опитаних.

Більшість студентів/-ок (55,7 %) позитивно оцінюють якість освітнього процесу в університеті (див. рис. 2). Ще 37,2% респондентів/-ок зайняли серединну позицію. Негативно ставляться до якості освіти в університеті 5,9 %, складно було визначитись із відповіддю 1,2 % опитаних.

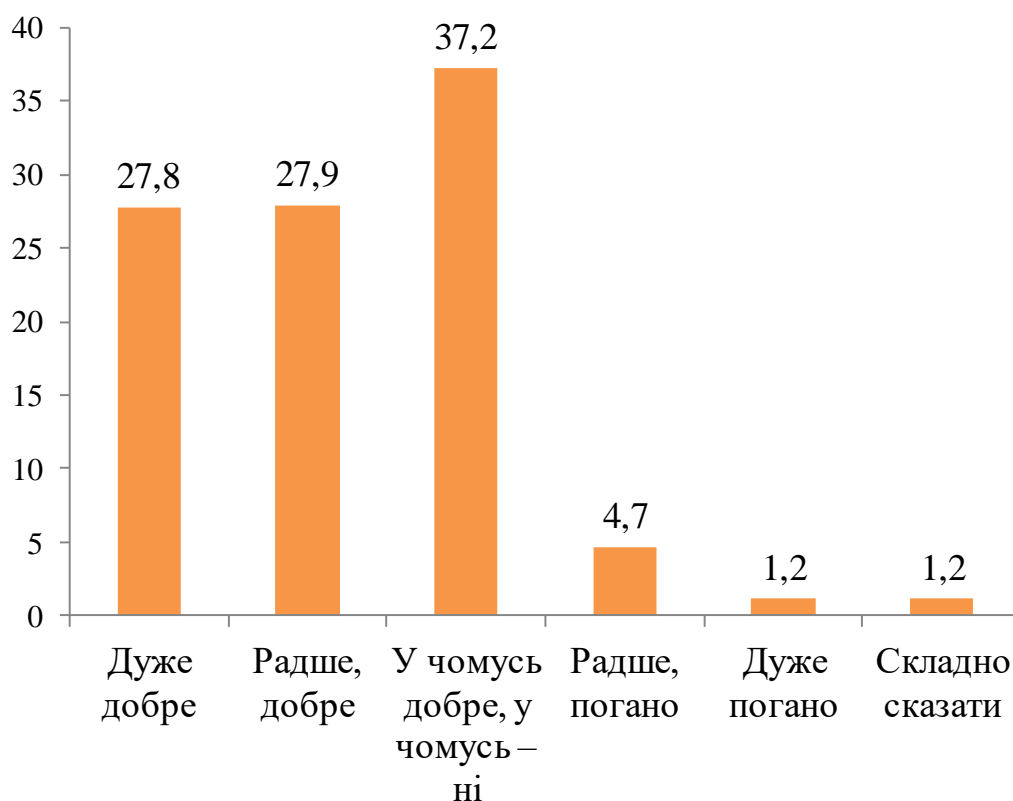

Рис. 2. Сприйняття освітнього процесу (%)

Необхідно зазначити, що 66,3 % опитаних студентів/-ок вважають, що освітнє середовище ХНМУ задовольняє їхні потреби та інтереси, а значна більшість опитаних (69,8 %) погоджується з тим, що освітній процес в університеті враховує світовий науковий досвід на високому та достатньому рівні.

На рис. 3 відображені результати розподілу думок студентів щодо «агентів впливу» на якість освіти. Аналіз показує, що відповідальність за якість освіти студенти цієї освітньої програми покладають насамперед на викладацький склад (61,6 % відповіли, що саме викладацький склад впливає на забезпечення якості освіти повною мірою). Майже половина опитаних (48,8%) вважають, що саме вони, тобто здобувачі освіти, впливають на її якість. Адміністрація вишу посідає третю позицію (43 %).

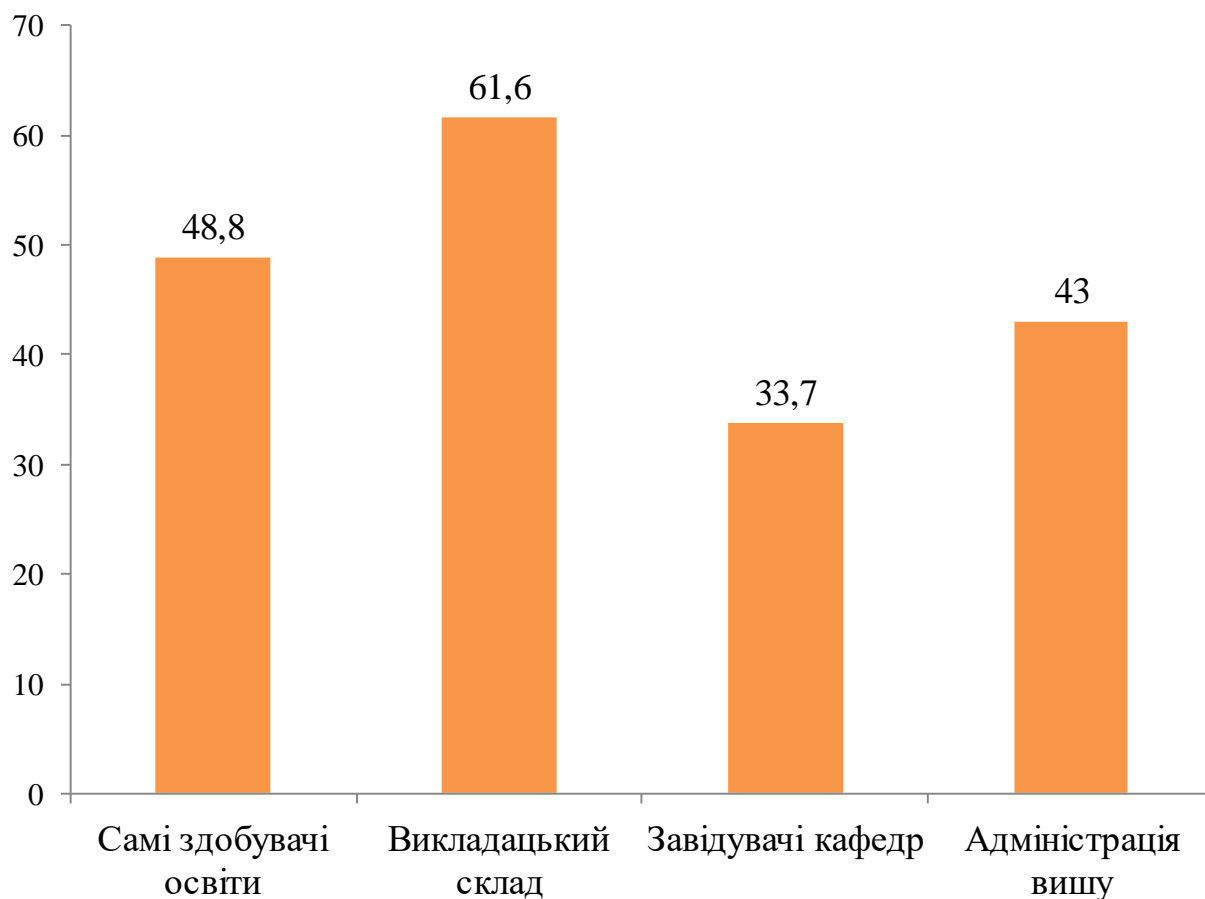

Рис. 3. Вплив «повною мірою» на якість освіти (%)

Тільки 14 % респондентів/-ок приймали участь в укладанні чи оновленні освітніх програм зі спеціальності. Серед них 58,3 % вважають, що їхні пропозиції були враховані.

Щодо рівня розповсюдження інформації про різні аспекти освітнього процесу, більшість опитаних підтвердили свою поінформованість (див. рис. 4). Рівень поінформованості про цілі та завдання навчання був найбільшим (це зазначили 66,3 % респонденток/-ів), найменшим – про очікувані результати навчання (53,5 %).

До того ж, більшість опитаних (56,9 %) повністю задоволені або радше задоволені своїм рівнем поінформованості, тоді як лише 10,5 % не задоволені чи радше незадоволені. Ще близько третини (27,9 %) обрали серединний варіант «У чомусь так, у чомусь – ні», а 4,7 % не змогли відповісти.

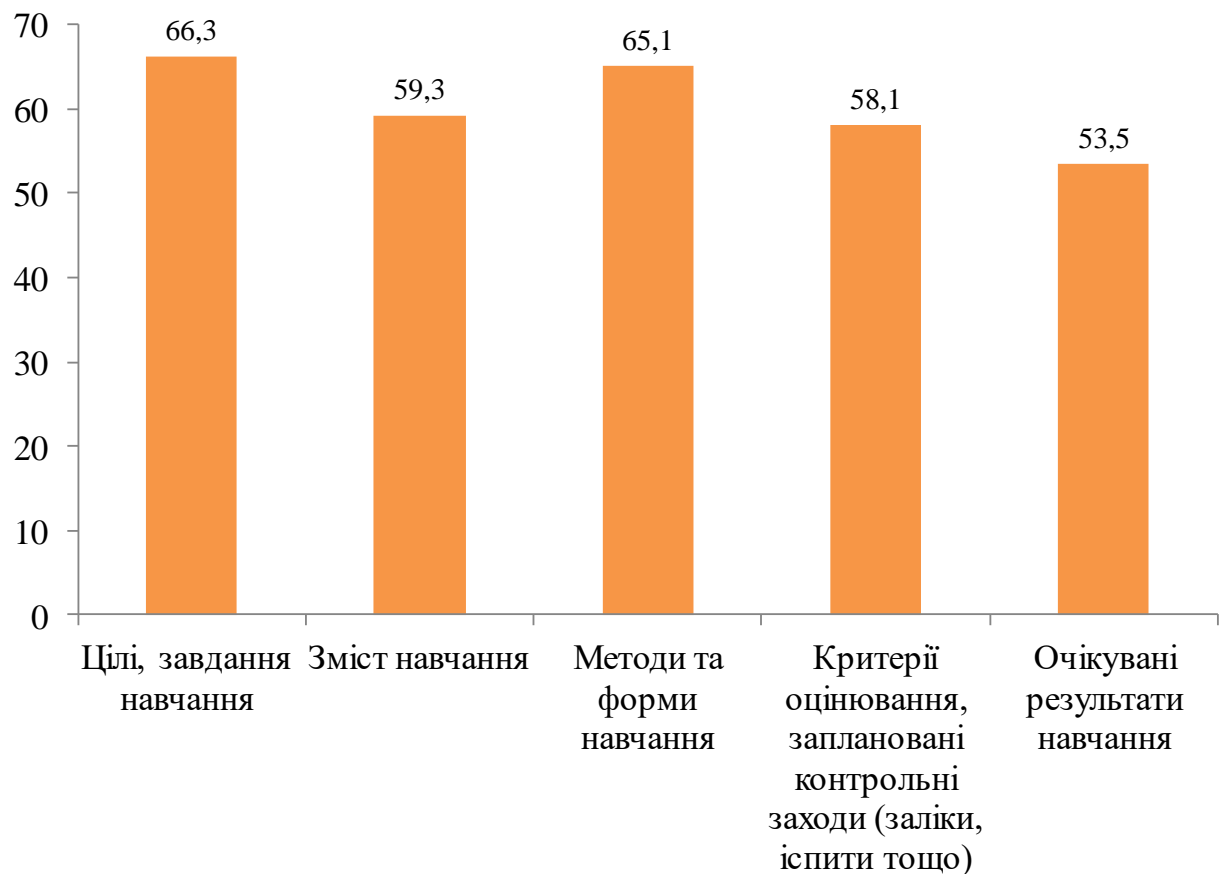

Рис. 4. Поінформованість до початку навчання (%)

Наступний блок запитань стосувався оцінки особливостей проведення занять. Щодо впливу на те, яким чином проходять заняття, 36 % опитаних зазначили, що вони мають на форму проведення занять суттєвий чи обмежений вплив, але 41,9 % респондентів/-ок вважають, що такого впливу не мають, а ще 22,1 % не змогли надати однозначну відповідь.

Серед найбільш розповсюджених методів та форм навчання, що використовуються викладачами під час практичних занять (див. рис. 5), були такі: «демонстрація презентацій та тести» (про них згадали відповідно 94 % та 86 % респонденток/-ів), а також «усне опитування» (80,2 %) та «розповіді й пояснення» (79,1 %). З великою вірогідністю можна припустити, що доволі рідко використовується симуляційне обладнання (10,5 %) та ніколи (0 %) під час практичних занять не використовувались рольові ділові ігри. Інші методи та форм навчання використовуються часто.

Рис. 5. Методи і форми, що викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (%)

Важливо підкреслити, що 62,8 % опитаних вважають застосовані методи і форми ефективними, а 55,8 % задоволені ступенем інноваційності цих форм і методів. Неefективними ці методи вважають 10,5 % респондентів/-ок та 12,8 % не задоволені їхньою інноваційністю. Щоправда, було близько третини тих, хто утримався від відповіді на ці питання (26,7 % та 31,4 % відповідно).

Студенти загалом позитивно оцінили власні можливості оперативно проконсультуватися з викладачами з будь-яких питань, пов'язаних з навчанням (див. рис. 6). 59,3 % опитаних вважають, що таку можливість їм надають переважна більшість викладачів, 26,7 % вказують на те, що таку можливість надають окремі викладачі. При відсутності такої можливості заявили тільки 4,7 % респондентів/-ок.

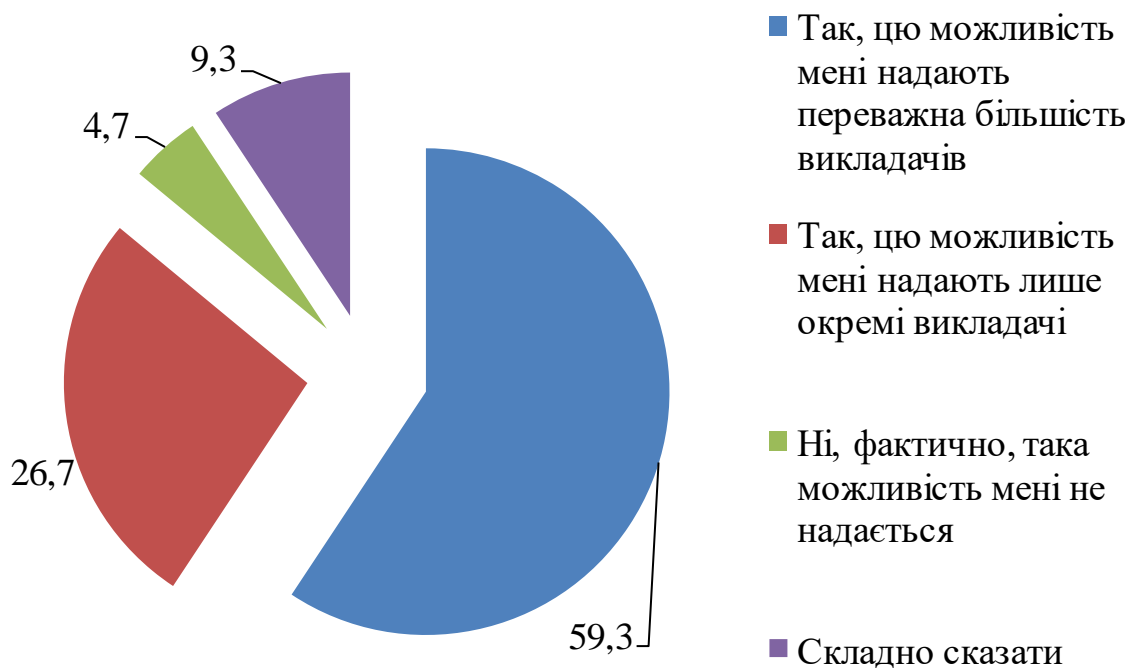

Рис. 6. Наявність можливості оперативно проконсультуватися з викладачами щодо навчання (%)

Оцінюючи ставлення викладачів до студентів, більшість опитаних (62,8 %) вказують на об'єктивність та неупередженість педагогів (протилежну думку підтримує лише 11,6 % опитаних, а 25,6 % респондентів/-ок не мають щодо цього певної думки). Більше половини опитаних (52,3 %) вказали, що мають вільний доступ до інформації щодо критеріїв оцінювання.

Одними із питань було оцінити за п'ятибальною шкалою різні аспекти навчання (див. рис. 7). Результати аналізу показують, що студенти загалом виставляють оцінки дещо вищі за середні із незначним коливанням – від 3,4 (так оцінили «логічну послідовність вивчення навчальних дисциплін») до 3,8 («якість навчально-методичних матеріалів навчальних дисциплін», «розклад занять» та «якість освітньої програми загалом»).

Рис. 7. Задоволеність різними аспектами навчання (1 – min, 5 – max)

Два відкритих запитання анкети стосувалися покращення якості освіти: «Що може зробити університет для покращення освітнього середовища та кращого задоволення ваших потреб й інтересів у процесі навчання?» (відповідь дали 59 респонденток/-ів) і «Надайте, будь ласка, свої пропозиції щодо покращення якості освіти та освітнього процесу в ХНМУ.» (57 респонденток/-ів).

Відповіді на обидва запитання майже співпадали, тому аналізувалися разом. Якщо та сама особа давала ідентичні відповіді в обох випадках, ці відповіді рахувалися як одна. У той же час, декілька різних зауважень, що були частинами однієї відповіді, рахувалися окремо.

Близько третини відповідей не містили жодних пропозицій чи ідей («все влаштовує», «все задовольняє», «все подобається», «нічого змінювати, бо все добре» тощо). Пропозиції та рекомендації стосувалися:

- 1) Організації освітнього процесу (42,4% тих, хто відповіли на запитання)
 - Форми навчання (12 респондентів/-ок): 7 осіб є прихильниками очного навчання, 4 – змішаного (*«Повернути ту форму навчання, коли ми мали можливість дистанційно слухати лекції та відвідувати практичні заняття»*), 1 – дистанційної форми навчання.
 - Розкладу занять (5 респондентів/-ок): студенти висловились щодо довгого переміщення між кафедрами як наслідок невдалого розкладу.
 - Вибору дисциплін (6 респондентів/-ок): вважають важливим надання більшої свободи у виборі дисциплін. *«Дати більше варіантів для вибору дисциплін і щоб вибір не був лише від групи, щоб я змогла вибрати дисципліну навіть тоді коли лише я її обрала»*.
 - Оцінювання (2 респондента/-ки): запропонували тестову форму контрольних опитувань та *«змінити систему відробітку занять»*.
 - 2) Змісту навчальних курсів (54,2 % тих, хто відповіли на питання)
 - Об'єму матеріалу (10 респондентів/-ок): студенти висловились щодо великого об'єму знань, які треба засвоїти за короткий проміжок часу, неможливості зробити це якісно та щодо відсутності відпочинку.
 - Співвідношення аудиторних та практичних занять (16 респондентів/-ок): 11 респондентів/-ок хочуть більше практики, у тому числі у клінічних лабораторіях; 4 студента/-ки виступають за логічний розподіл практичних та лекційних занять (*«... Так, нам читають лекції, але майже всі вони проводяться після практичного заняття на цю тему. Було б добре, якби спочатку була лекція, а потім практика з цієї теми...»*), 1 особа хотіла б більше лекцій.
 - Якості інформації, її сучасності та відповідності міжнародним даним (6 респонденток/-ів.
 - 3) Загальної атмосфери (11,9 % тих, хто відповіли на питання)
 - Відносин з викладачами: 6 студентів написали про заміну деяких викладачів, вимагали більш лояльного ставлення до студентів.
 - Корупції: про те, *«щоб не було корупції»*, висловилась 1 особа

Здобувачам освіти був запропонований також перелік різних процедур, порядків та діяльності університету з проханням позначити, з чим саме вони обізнані (див. рис. 8). Респонденти/-ки продемонстрували доволі високий рівень обізнаності, особливо з порядком і умовами вибору студентами вибіркового дисциплін (про нього знають 93 % опитаних), із тим, що робить університет для гарантування безпеки студентів, сприяння їхньому здоров'ю (75,6 %), з порядком перескладання заліків, іспитів (72,1 %), а також із Кодексом академічної доброчесності ХНМУ (72,1 %). Найменше здобувачі обізнані роботою психологічної служби університету (46,5 %).

Рис. 8. Ознайомленість з порядками, процедурами, діяльністю університету (%)

Подібне запитання стосувалося і задоволеності студентства порядками, процедурами, підтримкою, забезпеченістю університету (див. рис. 9). Найбільше респондентки/-ти задоволені порядком і умовами вибору

студентами вибіркових дисциплін (81,4 %), рівнем консультативної підтримки з боку деканату (76,7 %) і рівнем матеріально-технічних та інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки університету (76,7 %), а найменше – рівнем соціальної підтримки (проживання, харчування, стипендії, соціальна допомога та ін.) (34,9 %) і ефективністю роботи психологічної служби університету (41,9 %), хоча ці дані не обов'язково свідчать про незадовільну роботу відповідних служб.

Рис. 9. Задоволеність підтримкою, порядками, процедурами, забезпеченістю університету (%)

Окремий блок анкети був присвячений ряду надзвичайних ситуацій, які можуть виникати під час навчання. Свідками таких ситуацій була незначна кількість опитаних. Так, 8,1 % опитаних під час навчання були свідками ситуації порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти,

11,6 % — порушення академічної доброчесності викладачами, 14 % були свідками корупції, 10,5 % — свідками дискримінації (за ознакою віку, статі, кольору шкіри, національністю, релігійної приналежності, мови, місця проживання тощо), 2,3 % — сексуального домагання.

Запитання щодо виникнення будь-якого особистого конфлікту інтересів під час навчання отримало переважно негативну відповідь: 71 % опитаних обрали варіант відповіді «Ні», ще 20,9 % не змогли відповісти на запитання. 8,1 % респондентів/-ок відповіли на запитання ствердно та мали можливість прокоментувати, у чому полягав конфлікт. Аналіз відповідей засвідчив відсутність опису конкретних випадків конфлікту інтересів, натомість студенти вказують на деякі складнощі взаємодії із викладачами: *«неприятність викладача до студента», «викладачі не слухають, не розуміють», «несправедливе оцінювання студента викладачем», «деякі викладачі не дотримувалися етики спілкування, або ж просили надати відповідь на ті запитання, які не пояснювали».*

Останній блок анкети був присвячений оцінці результативності навчання за обраною освітньою програмою. Одне з питань стосувалося того, наскільки університету вдалося під час навчання розвинути або покращити м'які навички здобувачів освіти (див. рис. 10).

Згідно розподілу відповідей, університет найкраще розвиває відповідальність за власні дії (64 % опитаних), комунікабельність (60,5 %), вміння самостійно приймати рішення» (58,1 %), тоді як розвитку таких навичок, як «вміння вести за собою» (24,4 %), «навички співпереживання» (25,6 %) та «активну життєву позицію студентства» (31,4 %) університет має приділити більше уваги.

Рис. 10. М'які навички, які університету вдалося розвинути у здобувачів під час навчання (%)

Близько двох третин опитаних (65,2 %) задоволені тими компетентностями, що в них розвинув університет (незадоволеними виявилися лише 8,1 % респондентів/-ок, а варіант відповіді «Складно сказати» обрали 26,7 % здобувачів, які взяли участь у дослідженні).

Наостанок було поставлене таке запитання: «На Вашу думку, якою мірою навчання за цією освітньої програмою вплине на Вашу подальшу кар'єрну траєкторію?» (див. рис. 11). Студентські «оцінки» є позитивними: майже три чверті опитаних (73,2 %) вважають, що освітня програма матиме вирішальний вплив чи стане доволі впливовою.

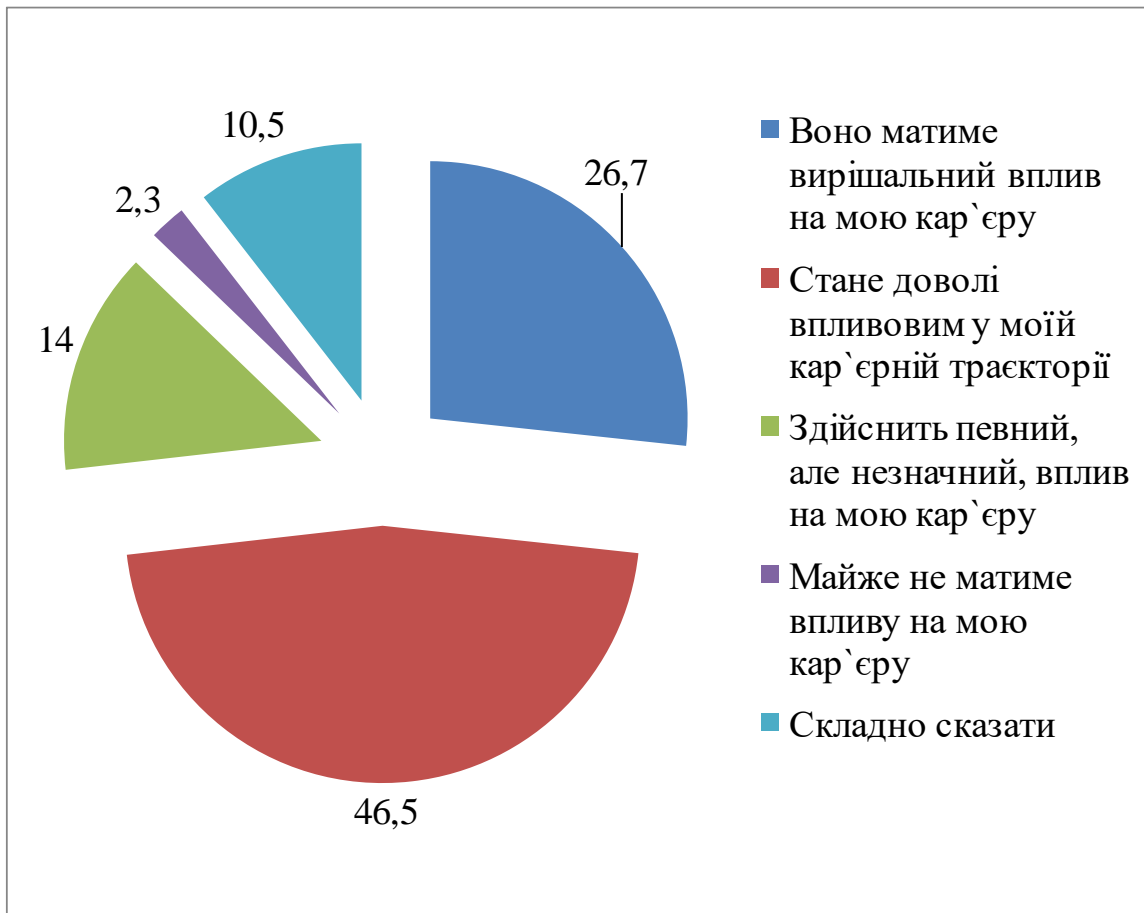

Рис. 11. Вплив навчання за освітньою програмою на подальшу кар'єрну траєкторію (%)

Натомість тих, хто вважає, що освітня програма майже не матиме впливу на її / його подальшу кар'єру, було тільки 2,3 %.